

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00

Sagsnr.
2020 - 9662

Doknr.
328053

Dato
22-12-2020

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg har d. 5. oktober 2020 stillet følgende spørgsmål nr. 791 (alm. del) til social- og indenrigsministeren, som hermed besvares endeligt.

Spørgsmål nr. 791:

”Vil ministeren kommentere henvendelsen i SOU alm. del bilag 389? Vil ministeren samtidig redegøre for, hvilke klagemuligheder en borger har, i forhold til om folketingsvalgloven overholdes, herunder også mellem valg?”

Svar:

1. Grundlovens § 33 bestemmer, at Folketinget selv afgør gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse er der således tillagt Folketinget en enekompetence til at træffe afgørelse om gyldigheden af valg og fortabelse af valgbarhed. Folketingets afgørelser af valgenes gyldighed er en judiciel akt, og Folketinget er ved afgørelsen heraf bundet af gældende ret, herunder bestemmelserne i folketingsvalgloven.

Folketingsvalglovens § 88, stk. 1, bestemmer, at enhver vælger kan klage over folketingsvalg. Klager skal stiles til Folketinget og sendes til social- og indenrigsministeren. Klager skal være social- og indenrigsministeren i hænde senest ugedagen efter valgdagen.

Efter nyvalg foretager Folketinget af egen drift den almindelige prøvelse af valgene, som er nødvendig for, at Folketinget kan træde i funktion. Reglerne herom findes i forretningsordenens § 1. I Folketingets første møde vælges der under forsæde af det medlem, som længst har haft sæde i Folketinget, en midlertidig formand til at lede forhandlingerne, indtil den almindelige prøvelse af valgene har fundet sted. Derefter nedsætter Folketinget et foreløbigt udvalg på 21 medlemmer til prøvelse af valgene. Når det foreløbige udvalg har afsluttet sin prøvelse af valgene, afgiver det indstilling til Folketinget.

Ved hver folketingssamlings begyndelse nedsætter Folketinget det stående Udvalg til Valgs Prøvelse, jf. forretningsordenens § 7, stk. 1. Det stående Udvalg til Valgs Prøvelse foretager prøvelse af valg, der ikke inden udvalgets nedsættelse er godkendt, fordi Folketinget ved den almindelige prøvelse af valgene har besluttet, at godkendelsen skulle udsættes. Det stående Udvalg til Valgs Prøvelse foretager endvidere prøvelse af klager vedrørende allerede godkendte valg og behandler spørgsmål om fortabelse af valgbarhed.

Professor, dr.jur. Poul Andersen bemærker i Dansk Statsforfatningsret, 1954, side 277, at en godkendelse af valg formentlig ikke kan tages tilbage, fordi der fremkommer nye oplysninger om valgets udførelse, endsige fordi Folketinget ændrer den opfattelse, som ligger til grund for godkendelsen. Han henviser i denne forbindelse til Højesterets dom i Ugeskrift for Retsvæsen, årgang 1923, side 10, hvor Højesteret i en sag vedrørende et sognerådvalg udtalte, at et amtsråd ikke havde haft beføjelse til at omgøre sin beslutning om valgets godkendelse, idet der ikke havde foreligget nye oplysninger for amtsrådet, der kunne begrunde en omgørelse.

Heroverfor har professor, dr.jur. Peter Germer i Statsforfatningsret, 5. udgave, 2012, side 71, bemærket følgende:

”Spørgsmålet om omgørelse af Folketingets valggodkendelse må undergives en selvstændig bedømmelse, der hverken direkte eller indirekte kan baseres på omgørelses-synspunkter vedrørende kommunale valg. Hvis der opstår begrundet tvivl om rigtigheden af en af Folketinget truffet afgørelse vedrørende gyldigheden af valg, må det følge af grundlovens § 33, at Folketinget er berettiget til at tage spørgsmålet op til realitetsbehandling og eventuelt omgøre sin beslutning. Det må herved tages i betragtning, at Folketingets beslutninger om godkendelse af valg skal træffes hurtigt, og at det foreløbige udvalg til valgs prøvelse i vidt omfang er nødt til at støtte sig til Indenrigsministeriets vurderinger. En efterfølgende prøvelse af godkendte valg har ikke blot betydning for det enkelte valg, men kan også være nødvendig for at sikre, at rigtige opgørelsesmetoder og fortolkninger anvendes ved fremtidige folketingsvalg.”

Social- og Indenrigsministeriet kan om praksis på området tilføje, at Folketinget i foråret 1982 foretog en indgående prøvelse af et valg, der var godkendt den 22. december 1981. Ministeriet kan på den baggrund tilslutte sig Peter Germers retsopfattelse.

Hvis en vælger efter Folketingets godkendelse af et valg indgiver en klage, der rejser begrundet tvivl om rigtigheden af Folketingets valggodkendelse, til Social- og Indenrigsministeriet, vil ministeriet i overensstemmelse med det ovenfor anførte oversende klagen til Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse til eventuel videre behandling. Efter udvalgets ønske vil ministeriet bistå med at oplyse sagens faktiske omstændigheder, juridiske spørgsmål m.v.

Social- og Indenrigsministeriet kan særligt for så vidt angår kommunalbestyrelsernes opgaver vedrørende folketingsvalg oplyse, at det kommunale og regionale tilsyn, som varetages af Ankestyrelsen med ministeriet som overordnet tilsynsmyndighed, efter ministeriets opfattelse som udgangspunkt ikke har kompetence til at behandle klager over en kommunalbestyrelses varetagelse af disse opgaver.

Det kommunale og regionale tilsyn viger således for særlige tilsyns- og klagemyndigheder, hvilket i dette tilfælde vil være Folketinget, ligesom Folketinget må antages at have en eneret til at tage stilling til gyldigheden af medlemmernes valg.

Det kommunale og regionale tilsyn vil dog ikke være afskåret fra at behandle en klage over forhold vedrørende valget, som kommunalbestyrelsen er ansvarlig for, hvis klagefristen for valgklager er udløbet, og Folketinget har afvist at behandle klagen som følge heraf. Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Social- og Indenrigsministeriet vil desuden som det ansvarlige ressortministerium for valglovgivningen – uanset det kommunale tilsyns eventuelle kompetence – kunne udtale sig vejledende som sektortilsyn om en sag. Ministeriet har dog ikke kompetence til at træffe bindende afgørelse.

Det kan tilføjes, at Folketingets Ombudsmand i en sag, der er gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 1981, side 9, tog stilling til en klage over Indenrigsministeriets afvisning af en anmodning om at opføre et parti med bogstav- og partibetegnelse på stemmesedlerne i Ribe Amt ved folketingsvalget den 8. december 1981. Ombudsmanden udtalte, at da han måtte gå ud fra, at de spørgsmål, som Indenrigsministeriet havde taget stilling til, ville kunne inddrages i Folketingets prøvelse af valgets gyldighed, jf. grundlovens § 33, fandt han at måtte afstå fra på daværende tidspunkt at behandle den foreliggende sag. Ombudsmanden henviste i udtalelsen til, at ombudsmanden tidligere havde anset sig for inkompetent til at behandle klager vedrørende folketingsvalg under henvisning til, at sådanne klager ifølge grundlovens § 33 og folketingsvalglovens klageregler henhører under Folketinget. Ombudsmanden har i denne forbindelse fremhævet, at der i medfør af folketingsvalglovens klageregler kan indgives klager til Folketinget over valgbehandlingen i videste forstand, indbefattende valgets forberedelse, kandidatopstillingen, afstemningen og opgørelsen, men hvis Folketinget afviser en klage med den begrundelse, at spørgsmålet falder uden for Folketingets prøvelsesret, vil der kunne klages til ombudsmanden.

2. Henvendelsen i SOU alm. del, bilag 389, handler om, hvorvidt folketingsvalglovens § 27, stk. 1, har været overholdt i en konkret sag i Silkeborg Kommune i forbindelse med folketingsvalget den 5. juni 2019. I henvendelsen peges der på, at Gitte Willumsen, der var stedfortræder til valgbestyrelsen i Silkeborgkredsene og opstillet til valget, ikke lovligt kunne være udpeget som stedfortræder, og der rejses en række spørgsmål affødt heraf.

Social- og Indenrigsministeriet har indhentet en udtalelse fra Silkeborg Kommune, der har oplyst følgende:

”Under henvisning til Valgenhedens e-mail af 9. oktober 2020 fremsendes hermed Silkeborg Kommunes bemærkninger til sagen.

Valgbestyrelsen og Valgsekretariatet i Silkeborg Kommune er meget opmærksomme på, at al valglovgivning, herunder § 27, stk. 1 i Lov om valg til Folketinget bliver iagttaget og overholdt.

Udpegning af valgbestyrelsen

Silkeborg Kommune har igennem mange år haft tradition for, at Valgbestyrelserne for alle de kommende valg i en byrådsperiode vælges på det konstituerende møde.

Det konstituerende møde for indeværende byrådsperiode (2018-21) blev afholdt den 8. december 2017, og her valgte Byrådet følgende til Valgbestyrelsen for Folketingsvalg, Valg til Europa-Parlamentet og Folkeafstemninger jfr. Folketingsvalglovens § 23, stk. 1:

<u>Medlemmer</u>	<u>Stedfortræder (personlig)</u>
Steen Vindum	Flemming Heiberg
Søren Kristensen	Lars Hansen
Rune Kristensen	Kim N. Barslund

Martin Jakobsen
Harry Madsen

Gitte Willumsen
Kuno Danielsen

Møder i Valgbestyrelsen

Kort tid efter udskrivelse af Folketingsvalget til afholdelse den 5. juni 2019 blev Valgbestyrelsen indkaldt til 1. møde, som blev afholdt mandag den 27. maj 2019.

Følgende fremgår af Valgsekretariatets valgmanual: *"Tjekke om opstillede kandidater er valgt til valgbestyrelsen. Hvis ja, skal stedfortræder indkaldes."*

Valgsekretariatet konstaterede, at der ikke blandt medlemmerne i Valgbestyrelsen var opstillede kandidater, og det var derfor ikke af den årsag relevant at indkalde stedfortrædere.

Imidlertid var Formanden for Valgbestyrelsen forhindret i at deltage på mødet, hvorfor hans personlige stedfortræder Flemming Heiberg (ikke kandidat) blev indkaldt til mødet. Øvrige medlemmer af Valgbestyrelsen deltog i mødet den 27. maj 2019.

2. og sidste møde i Valgbestyrelsen blev afholdt i forbindelse med fintællingen torsdag den 6. juni 2019. Alle medlemmer af Valgbestyrelsen deltog i dette møde. Det var derfor ikke nødvendigt at indkalde stedfortrædere.

Gitte Willumsen har således ikke på noget tidspunkt deltaget i Valgbestyrelsens møder i forbindelse med Folketingsvalget den 5. juni 2019.

Som dokumentation for hvem, der har deltaget på Valgbestyrelsesmøderne vedlægges udskrift af godkendelsesark fra vores mødeprotokol.

Valgstyrer på afstemningsstederne

Silkeborg Kommune har 30 afstemningssteder fordelt på 2 opstillingskredse.

På hvert afstemningssted er der udpeget 5 valgstyrere. Formanden for valgstyrerne er traditionelt én af de siddende byrådspolitikere. Gitte Willumsen har igennem længere tid været formand for valgstyrerne på afstemningsstedet i Funderhallen.

Til Folketingsvalget den 5. juni 2019 meldte Gitte Willumsen afbud. Partiet Venstre indstillede Bent Jensen til posten som formand for valgstyrerne. Gitte Willumsen deltog således ikke i styringen af valghandlingen på valgdagen.

Det kan i øvrigt oplyses, at for at sikre overblik over eventuelle kandidater blandt valgstyrerne/de tilforordnede vælgere fremgår følgende af Valgsekretariatets valgmanual: *"Tjekke om der blandt valgstyrerne/de tilforordnede er opstillede kandidater, som ikke vil kunne deltage i optællingen og fintællingen."*

Valgsekretariatet udsender på den baggrund lister over eventuelle kandidater til sekretæren på hvert enkelt afstemningssted, så formanden for valgstyrerne sammen med sekretæren kan sikre, at ingen kandidater kommer i nærheden af stemmesedlerne i forbindelse med den foreløbige optælling på valgaftenen.

Fintællingen 6. juni 2019

Bemandingen til fintællingen varetages dels af valgstyrerformændene, sekretærer for valgstyrerne samt øvrigt administrativt personale.

Gitte Willumsen deltog ikke i fintællingen, og dermed ikke i opgørelsen af valget, da hun var opstillet som kandidat til Folketingsvalget.

Efter valget var fintalt, opgjort og indberettet til KMD's valgsystem blev der udskrevet en valgbog for hver opstillingskreds. Valgbestyrelsen underskrev de 2 valgbøger, som herefter blev indsendt til Social- og Indenrigsministeriet.

Valgdiæter

Valgbestyrelsen blev på mødet den 27. maj 2019 orienteret om, at Silkeborg Byråd i mødet den 27. maj 2013 besluttede at fastholde udbetalingen af diæter jfr. hovedbestemmelsen. Diæter for bl.a. deltagelse i Valgbestyrelsens møder udgjorde derfor 425 kr. for møder under 4 timer og 850 kr. for møder over 4 timer.

Der er således kun udbetalt diæter til Valgbestyrelsens medlemmer og ikke til stedfortrædere, hvis disse ikke har deltaget i Valgbestyrelsens møder.”

3. Senest når valg er udskrevet, vælges en valgbestyrelse for hver opstillingskreds. I kommuner, der omfatter flere opstillingskredse, vælges én valgbestyrelse, der er fælles for alle opstillingskredse i kommunen. Dette følger af folketingsvalglovens § 23, stk. 1.

Ingen, der er opstillet som kandidat i storkredsen, kan vælges som medlem eller stedfortræder til valgbestyrelsen. Dette følger af folketingsvalglovens § 27, stk. 1.

Valgbestyrelsens opgaver er beskrevet i folketingsvalglovens § 23, stk. 2. Valgbestyrelsen tilvejebringer stemmesedler og opslag og forestår den endelige opgørelse af afstemningen i opstillingskredsen.

Det er sædvanligt, at kommunalbestyrelser vælger medlemmer og stedfortrædere til valgbestyrelser allerede på det konstituerende møde, der afholdes i perioden den 1.-15. december i valgåret, dvs. inden den nyvalgte kommunalbestyrelse tiltræder den 1. januar i året efter valgåret.

Opstilling til folketingsvalg kan formelt først ske, når valget er udskrevet, jf. folketingsvalglovens § 33, 2. pkt. Forud for dette tidspunkt har valgbestyrelsen ingen opgaver. Da Gitte Willumsen blev udpeget som stedfortræder i Silkeborg Kommunes valgbestyrelse på det konstituerende møde, var hun således endnu ikke formelt opstillet som kandidat til folketingsvalget i 2019. Jeg har derfor ingen bemærkninger til den oprindelige beslutning om at udpege Gitte Willumsen som stedfortræder i Silkeborg Kommunes valgbestyrelse.

Folketingsvalglovens § 27, stk. 1, indebærer dog, at folketingskandidater i en storkreds hverken kan være medlemmer eller stedfortrædere i en valgbestyrelse. Når det står klart, at et medlem eller en stedfortræder stiller op til folketingsvalget, skal der derfor udpeges et nyt medlem eller en ny stedfortræder. Social- og Indenrigsministeriet har dog noteret sig Silkeborg Kommunes oplysning om, at Gitte Willumsen ikke på noget tidspunkt har været indkaldt som stedfortræder og derfor ikke har deltaget i nogen af valgbestyrelsens møder. Ministeriet har ligeledes noteret sig Silkeborg Kommunes oplysning om, at Gitte Willumsen af denne årsag ikke har modtaget nogen diæter i forbindelse med hvervet.

4. En vælger, der er opstillet som kandidat til valget, kan vælges som valgstyrer. Dette følger af folketingsvalglovens § 29, stk. 3.

En kandidat, der er opstillet for et parti i storkredsen, kan ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for det pågældende parti. En kandidat, der er

opstillet for et parti i storkredsen, kan ikke deltage i opgørelsen af, hvorledes de afgivne stemmer for partiet fordeler sig på personlige stemmer for hver kandidat og partistemmer. Dette følger af folketingsvalglovens § 74 a.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at Gitte Willumsen ikke gav møde som valgstyrer på valgdagen og heller ikke deltog i fintællingen af stemmerne dagen efter valget.

Endelig har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig, at det indgår i Silkeborg Kommunes valgmanual, at det skal tjekkes i forhold til såvel medlemmer af valgbestyrelsen som valgstyrere, om der er nogen kandidater iblandt, med henblik på at der kan indkaldes en stedfortræder for medlemmet af valgbestyrelsen, henholdsvis at det kan sikres, at valgstyreren ikke deltager i fintællingen af stemmerne for det parti, den pågældende er opstillet for.

Med venlig hilsen

Astrid Krag